

Zināšanu **agora**

Latvijas Universitātes Starpnozaru izglītības inovāciju centrs

Skolotāju kompetences un to profesionāla attīstība

Dr. Paed. Dace Namsone

**SASTĀDĪTĀS UN IZDOTĀS
JAUNĀKĀS ZINĀTNISKĀS
PUBLIKĀCIJAS**

KOLEKTĪVĀ MONOGRĀFIJA
MĀCĪŠANĀS LIETPRATĪBAI
(2018)

- Zinātniskā redaktore: Dace Namsone
- 11 autori
- 10 nodaļas
- Izdevējs: LU Akadēmiskais apgāds
- Pilnteksta brīvpieeja:
http://ej.uz/macisanas_lietpratibai

MONOGRĀFIJĀ ANALIZĒTAIS

- Kāds ir 21.gs. raksturīgais lokālais un globālais izglītības pārmaiņu konteksts?
- Teorētiski un ar piemēriem parādīti procesi, kuros mācīšanās notiek iedziļinoties, tādejādi attīstot skolēnu kompetenci.
- Kā veidot ilgtermiņa un praksē balstītu skolotāju mācīšanos un inovāciju pārnesi skolā un starp tām?

MONOGRĀFIJAS PRAKTISKAIS PIELIETOJUMS

- Jaunā mācību satura izstrādē Skola2030.
- Skolotāju profesionālās pilnveides nodarbībās.
- Atsevišķas skolas un pašvaldības izstrādā risinājumus mācību procesa uzlabošanai, izmantojot monogrāfiju.
- Uzsāktā pētniecība tiek turpināta.

IZDEVUMU PIEEJA ELEKTRONISKI

Kompetenci attīstoša mācīšanās

Ieteikumi izglītības politikas un rīcībpolitikas veidotājiem

ej.uz/kompetenci_attistosa

MĀCĪŠANĀS LIETPRATĪBAI

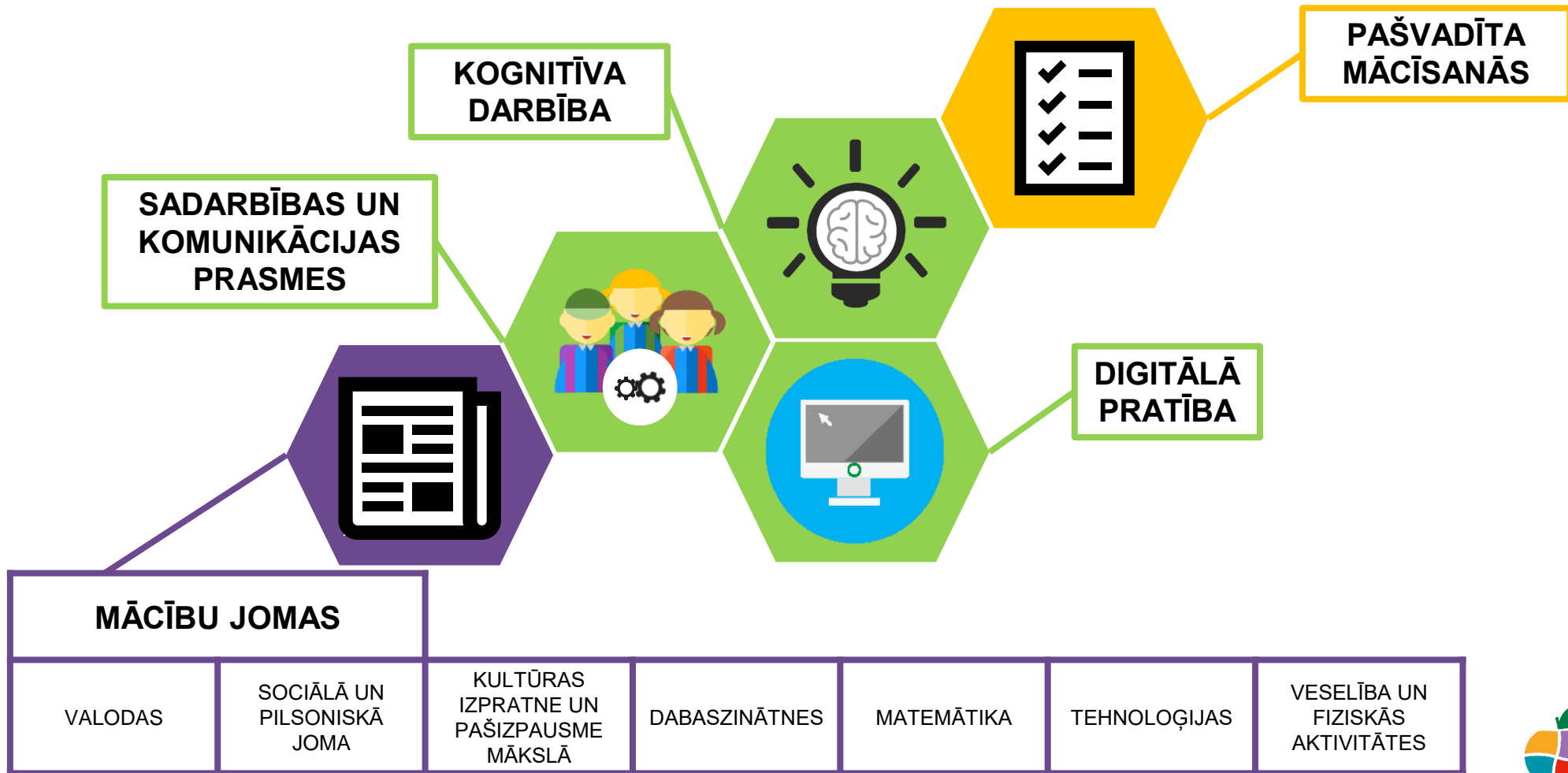

LU Akadēmiskais apgāds

ej.uz/macisanas_lietpratibai

SKOLOTĀJS MĀCA 21.GS. PRASMES

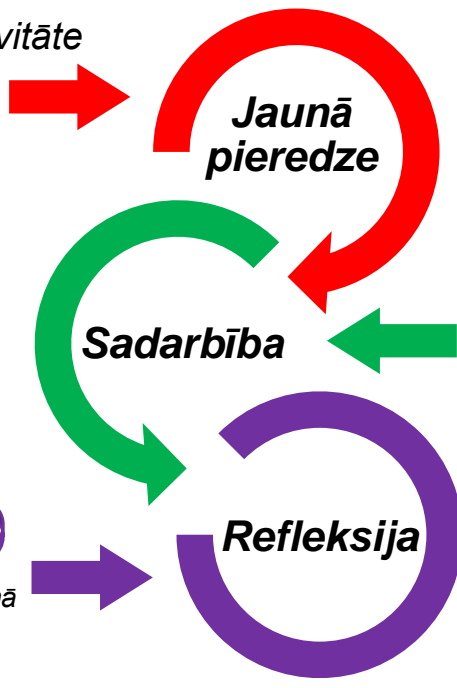

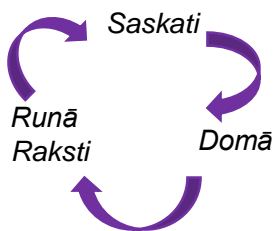
EFEKTĪVI SKOLOTĀJU MĀCĪŠANĀS MODEĻI

Modeļiem kopīgs

Stundas efektivitāte
Lasītprasme
IT prasmes
...

Kopiena
Atbalsts
Uzticēšanās

Skolotāju mācīšanās modeļu veidi, kas balstās reālā darbībā un tieši ietekmē mācību procesu

- Eksperts klasē
- Darbnīcas ar savstarpēju stundu vērošanu un analīzi
- Mācību stundu izpēte – kopā plānojot, īstenojot, izvērtējot
- Sadarbības grupas
- Savas profesionālās darbības izpētes grupas
- ...

A COLLABORATIVE CLASSROOM-BASED TEACHER PROFESSIONAL LEARNING MODEL

- Nodaļa apraksta jauna skolotāju profesionālās pilnveides modeļa izstrādi un aktualizāciju skolu praksē
- Modeļa elementi un loģika balstīta citu valstu labajā pieredzē
- Modelis balstīts skolotāju reālajā mācību praksē
- Paredzēts ilgtermiņā, sadarbojoties un iedziļinoties mācību praksē
- Cieša sadarbība starp skolotājiem, skolu vadību un izglītības ekspertiem
- Modeļa pielietošanas rezultāti pierāda tā pozitīvo ietekmi pārmaiņu ieviešanā skolotāja darbā

NODAĻA STARPTAUTISKĀ ZINĀTNISKĀ RAKSTU KRĀJUMĀ (2018)

- Nosaukums: A Collaborative Classroom-Based Teacher Professional Learning Model
- Autori: Dace Namsone, Līga Čakāne
- Pieeja:
https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-981-10-5149-4_13

KĀ FOKUSĒT PROFESIONĀLO PILNVEIDI?

Katrai profesionālās pilnveides iespējai jābūt skaidri sasaistāmai ar vienoto vīziju par efektīvu mācīšanu un mērāmām izmaiņām skolotāja praktiskajā darbībā.

Ja skolotājs atrod aspektu, kas viņam jāuzlabo, viņš ar to strādā, izvēloties atbilstošu profesionālās pilnveides saturu un formu. Tālāk tiek mērīts, kā šīs kompetences uzlabojas. Lai būtu progress, nozīmīgs ir skolas vadības atbalsts.

Skolas līmenī bieži galvenais izaicinājums ir nobalansēt starp “viens izmērs der visiem” un “katrs skolotājs ir citādāks” pieejām

(Jayaram, Moffit & Scott 2012)

PROFESIONĀLĀS PILNVEIDES IETEKMES LĪMEŅI

- Dalībnieku apmierinātība
- Skolotāju zināšanas, prasmes, uzskati
- Mācīšana (prakse)
- Skolēnu sniegums

FRAMEWORK OF TEACHER PERFORMANCE ASSESSMENT TO SUPPORT TEACHING 21ST CENTURY SKILLS

- **Autori:** D. Bērtule, I. Dudareva, D. Namsone, L. Čakāne, A. Butkēviča
- **Mērķis:** izstrādāt skolotāju snieguma vērtēšanas ietvaru
- **Metode:** zinātniskās literatūras analīze, ekspertu fokus grupa, darbnīcas
- **Secinājumi:** identificētas un aprakstītas 5 skolotāju kompetenču kategorijas un to 13 kritēriji. Katrs kritērijs aprakstīts 5 snieguma līmeņos.
- **Radītais produkts:** matrica skolotāju snieguma vērtēšanai. Balstoties uz matricu, tiek izstrādāti skolotāju snieguma vērtēšanas instrumenti, piemēram, **testi**
- Publikācija tika prezentēta Starptautiskajā Tehnoloģiju, izglītības un attīstības konferencē (INTED'2019) Valensijā, Spānijā

PRASME VADĪT TĀDU MĀCĪŠANOS, KURA VED UZ SKOLĒNA KOMPETENCI

		Mēģina, sākt	Tuvu rezultātam	Prasmīgs, lietpratīgs	Eksperts
Mācīšanās (t.sk. pašvadītas) vadīšana					
<p>1.1.Mācīšanās mērķu (SR) skaidrība</p> <p>Mērķa formulējums</p> <p>Saprotamība skolēniem</p>	<p>Pasaka tēmu, par ko būs stunda, bet ne kā mērķi - ko iemācīsies.</p> <p>vai</p> <p>Nepasaka skolēniem neko.</p> <p><i>Skolēns nezina, kas stundā jāiemācās.</i></p>	<p>Formāli pasaka stundas mērķi (SR)skolēnam vai/un snieguma kritērijus.</p> <p>vai</p> <p>Kā stundas mērķi nosauca visu, kas stundā tiks darīts (ir daudz “mērķu”), neizceļ būtisko.</p> <p>vai</p> <p>SR formulējums neatbilst visiem kritērijiem.</p> <p><i>Skolēns dzird/redz stundas mērķi, bet nav precīzi skaidrs, kas īsti jāiemācās, svarīgi.</i></p>	<p>SR ir formulēts atbilstoši laba mērķa kritērijiem (skaidrs, izmērāms, būtisks, atbilstošs, sasniedzams laikā),</p> <p>bet</p> <p>nepārliecinās/nepievērš uzmanību tam, vai skolēniem mērķis un/vai snieguma kritēriji ir saprotami.</p> <p><i>Skolēns dzird precīzu mērķi, bet var būt atsevišķas neskaidrības.</i></p>	<p>Izvirza labi (atbilstoši visiem kritērijiem)</p> <p>noformētu SR un/vai snieguma kritērijus skolēniem saprotamā valodā</p> <p>un</p> <p>pārliecinās, vai skolēniem tas ir saprotams.</p> <p><i>Skolēni saprot, kas jāiemācās.</i></p>	<p>+ lesaista skolēnus SR un/vai snieguma kritēriju formulēšanā, precizēšanā, koriģēšanā.</p> <p><i>Skolēni piedalās mērķa formulēšanā.</i></p>

PĒTĪJUMU DATU PIEMĒRS

Pūču skola

Skolas mērķis – skolēni prot atrisināt problēmuzdevumus

Vēlamais profils

Atbilstība skolas mērķim – izziņas darbības aktivizēšana		Skolotāja pamatprasmes		
Produktīvs uzdevums 2.1.	Iesaistīšana domāšanā, sarunā 2.2.	Stundas struktūra, metožu izvēle 4.1.	Metožu tehnika, klasvadība 6.1.	Izvēlētā satura skaidrība 6.2.
3	3	2	2	2

Skolotāju sniegums pret izvēlētajiem kritērijiem vērotajās stundās 2018. X

Skolotāja/-s	Mācību priekšmets /vecumposms	Atbilstība skolas mērķim		Skolotāja pamatprasmes		
		Produktīvs uzdevums	Iesaistīšana produktīvā sarunā	Stundas struktūra, metožu izvēle 4.1.	Metožu tehnika, klasvadība 6.1.	Izvēlētā satura skaidrība 6.2.
Sandra Smilga	M 1-4	1	3	2	1	Nav datu
Vita Vanaga	Lx 1-4	3	3	3	3	Nav datu
Maija Meža	Dz 1-4	1	2	2	1	Nav datu
Gīta Gulbe	M 1-4	1	3	2	3	Nav datu
Ieva Irbe	M 1-4	2	3	1	3	Nav datu
Aiva Ābele	Dz 1-4	1	3	3	3	Nav datu

DESIGNING & PILOTING ONLINE TESTS AS PART OF A TEACHER COMPETENCE ASSESSMENT

- **Autori:** A. Butkēviča, I. Dudareva, D. Namsone, U. Zandbergs, L. Čakāne, D. Bērtule
- **Mērķis:** skolotāju zināšanu un pārlicību testa izstrādes un validēšanas gaitas apraksts
- **Metode:** Testu saturiskā izstrāde balstās uz zinātniskās literatūras analīzi un skolotājam nepieciešamo kompetenču ietvaru
- **Secinājumi:** validēšanas rezultāti rāda, ka testi ir potenciāli rīki skolotāju profesionālās pilnveides vajadzību identificēšanā un plānošanā
- Publikācija tiks prezentēta Rēzeknes Tehnoloģiju akadēmijas rīkotajā konferencē SABIEDRĪBA.INTEGRĀCIJA.IZGLĪTĪBA

MĀCĪŠANĀS KONSULTANTU SAGATAVOŠANA REĢIONA VAJADZĪBĀM

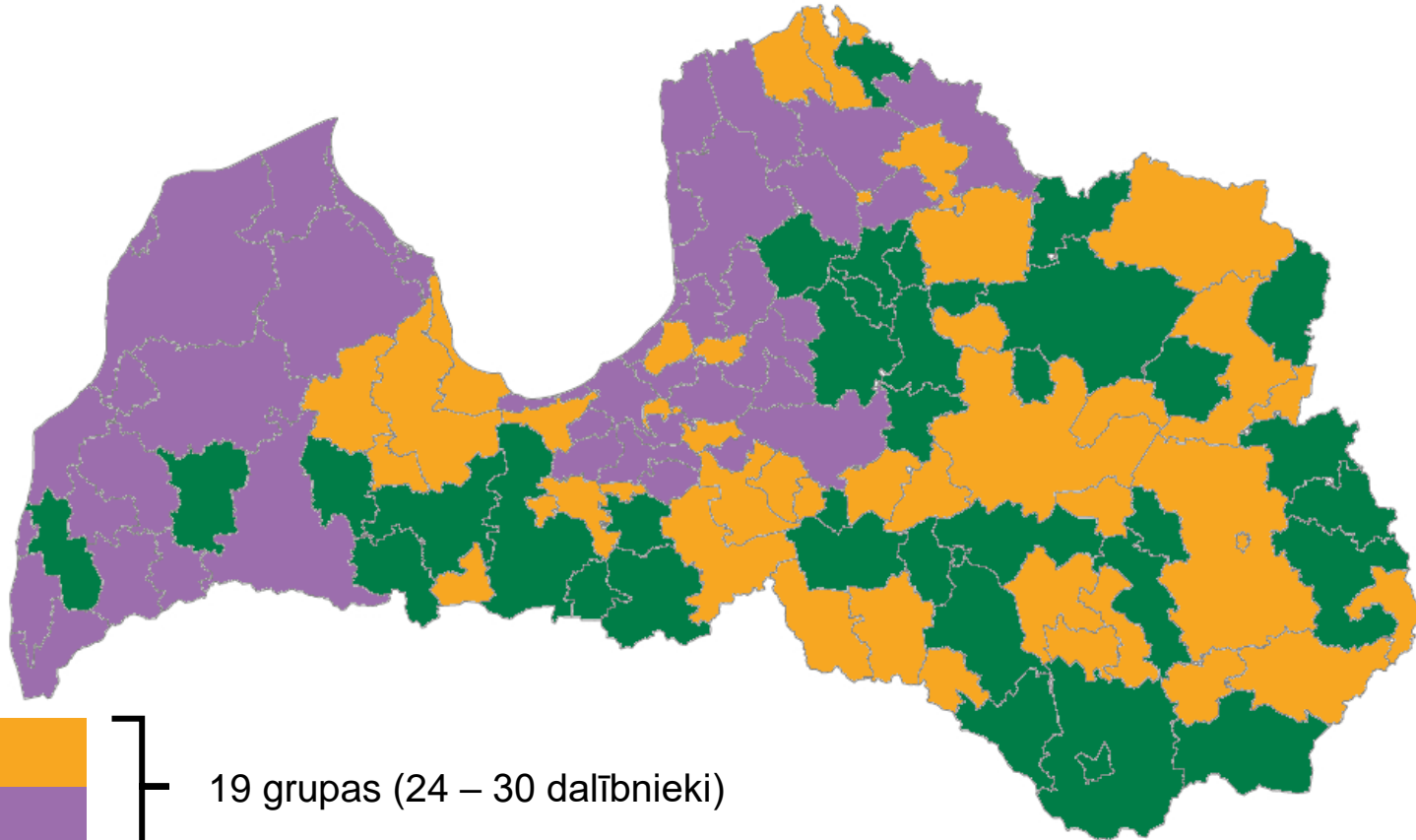
“Klātienēs nodarbības ar praktisku darbošanos, modelēšanu, savas pieredzes un darbības izvērtēšanu, ko papildina patstāvīgie darbi”

Kursa apjoms	Grupas	Dalībnieki
72 stundas	4	85

Kursi tiek organizēti:
18.06.2018 - 09.11.2018

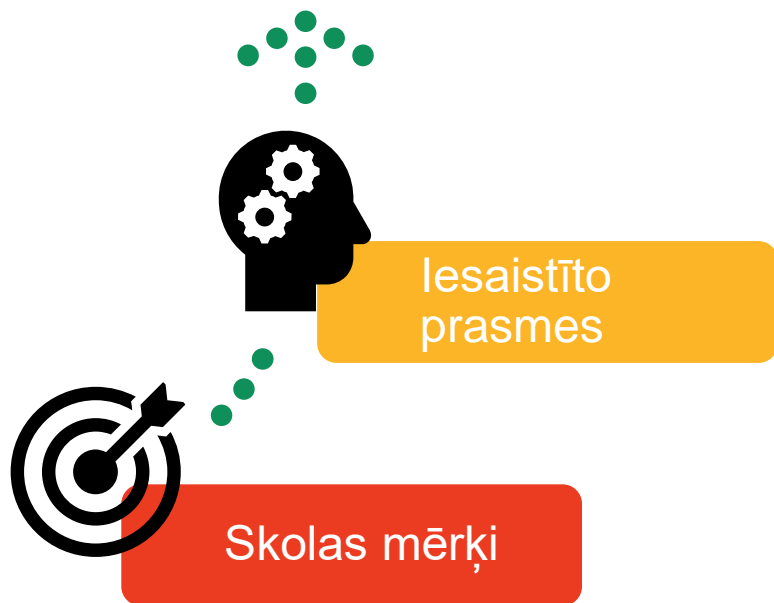

PROFESIONĀLĀS KOMPETENCES PILNVEIDE SKOLU VADĪBAS KOMANDĀM

} 19 grupas (24 – 30 dalībnieki)

KĀ FOKUSĒT PĀRMAIŅU VADĪBU SKOLĀ?

- Mērķu pārvaldība
- Personāla pārvaldība
- Procesu pārvaldība
- **Datu pārvaldība**
- ...
- ... *jauns cikls*

*ERAF Projekts “Informācijas sistēmu modelēšanas principu piemērošana strukturētai un mērķtiecīgai kompetenču pārvaldībai” (02.2017-01.2020)
Projekta partneris: Baltijas Datoru Akadēmija*

KOPĪGI PROJEKTI AR PAŠVALDĪBĀM

- Skolotāju prasmju mērījumi
- Personalizēti skolotāju profesionālās mācīšanās risinājumi
- Skolēnu snieguma diagnostika
- Konference skolotājiem (īpaši sākumskolā)
- Prātnieku laboratorija
- ...

KO SKOLĒNI PROT? KO NEPROT? KO VAJADZĒTU DARĪT?

Pūču skola

6.kl. skolēnu rezultāti - izmērītās prasmes, 2017./18. mācību gads, salīdzinot ar valstī vidējo

Mērījums	Prasmju grupas	Skolēnu snieguma līmeņi					
		zem 1.	1	2.a	2.b	3	virs 3.
DD M	1. Matemātiskās pamatprasmes, kuras nepieciešamas arī citu jomu apguvei	14,03%	85,97%	73,45%	61,51%	27,97%	na
		-8,46%	8,46%	11,35%	8,87%	-1,88%	na
DD LV	2. Pareizrakstība (ortogrāfija, interpunkcija)	20,65%	79,35%	56,95%	na	na	na
		-9,98%	9,98%	19,91%	na	na	na
DD LV	3. Tekstpratība (prasmes darbā ar informāciju)	16,10%	83,90%	73,73%	81,02%	36,44%	na
		-21,27%	21,27%	5,60%	16,56%	17,77%	na
DD DZ	4. Prasmes darbā ar informāciju. Tekstpratība dabaszinātņu kontekstā	12,28%	87,72%	72,98%	66,67%	12,28%	na
		-2,96%	2,96%	8,35%	20,50%	-9,01%	na
	5. Pētnieciskas darbības prasmes	na	na	84,21%	61,40%	na	na
		na	na	19,64%	20,86%	na	na

JOMAS

PRIEKŠMETI (4.-6.kl.)

DABASZINĀTŅU

- Dabaszinības

MATEMĀTIKAS

- Matemātika

TEHNOLOĢIJU

- Dizains un tehnoloģija
- Datorika

CAURVIJU PRASMES

- Kritiskā domāšana un problēmrisināšana

- Jaunrade

- Sadarbība

- Pašvadīta mācīšanās

- Digitālā prātība

PADZIĻINĀTA PROGRAMMA

Matemātisku modeļu apgūšana

Pētījumu veikšana

Stratēģiju apguve un lietošana

Inženiertehnisku produktu radīšana

Programmēšana un robotika

Prātnieku laboratorijas vadītāja: ilze.france@lu.lv

LITERATŪRA

- Berry, A., Nilsson, P., van Driel, J., & Carlson, J. (2017). Analysing Science Teachers' Pedagogical Content Knowledge: a Report on the Second PCK Summit. Paper presented at the ESERA2017 Conference, 21. –25.08.2017, Dublin, Ireland. Retrieved from: https://keynote.conference-services.net/resources/444/5233/pdf/ESERA2017_0784_paper.pdf
- Bērtule. D., Dudareva, I., Namsone, N., Čakāne, L., Butkēviča., A. (2019). Framework of Teacher Performance Assessment to Support Teaching 21st Century Skills. Proceedings of the 13th annual International Technology, Education and Development Conference INTED 2019 Valencia, Spain, 11-13.03.2019.
- Butkēviča, A., Dudareva, I., Namsone, D., Zandbergs, U., Čakāne, L., Bērtule. D. (2019). Designing and Piloting Online Tests as Part of a Teacher Competence Assessment. SOCIETY. INTEGRATION. EDUCATION. Proceedings of the International Scientific Conference.
- Guskey, T. R. (2002). Professional development and teacher change. Teachers and Teaching: theory and practice, 8(3), 381-391.

LITERATŪRA

- Jayaram, K., Moffit, A., & Scott, D. (2012). Breaking the habit of ineffective professional development for teachers. *McKinsey on Society*, 1-12.
- Lipowsky, F., & Rzejak, D. (2012). Lehrerinnen und Lehrer als Lerner – Wann gelingt der Rollentausch? Merkmale und Wirkungen effektiver Lehrerfortbildungen. *Schulpädagogik heute*, 5(3), pp. 1–17.
- Namsone, D. (Zin. red.) (2018). *Mācīšanās lietpratībai*. Rīga: Latvijas Universitātes Akadēmiskais apgāds. DOI: <https://doi.org/10.22364/ml.2018>
- Namsone, D. Čakāne, L., Butkēviča, A. (2018). Kompetenci attīstoša mācīšanās: Ieteikumi izglītības politikas un rīcībpolitikas veidotājiem. Rīga: Latvijas Universitāte, Starpnozaru izglītības inovāciju centrs. Pieejams: ej.uz/kompetenci_attistosa
- Namsone, D., & Čakāne, L. (2018). A Collaborative Classroom-Based Teacher Professional Learning Model. In Yeo J., Teo T., Tang KS. (eds.) *Science Education Research and Practice in Asia-Pacific and Beyond* (pp.177-195). Singapore, Springer Nature. DOI: https://doi.org/10.1007/978-981-10-5149-4_13

Zināšanu **agora**